

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 16.7.2008
COM(2008) 397 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно план за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива
промишлена политика**

{SEC(2008) 2110}

{SEC(2008) 2111}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

относно план за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива промишлена политика

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз предприе важни стъпки за постигане на своите цели относно икономическия растеж и заетостта. Лисабонската стратегия доведе до значителни резултати¹. През последните две години бяха създадени повече от шест милиона работни места и безработицата спадна значително. Европейската промишленост е конкурентоспособна на световния пазар и допринася значително за икономическия растеж и заетостта. Посредством своята промишлена политика Комисията продължи да създава благоприятни общи условия за дейността на бизнеса в Европа.

Предизвикателството днес е интегрирането на устойчивото развитие в този контекст. Устойчивото развитие има за цел непрекъснато подобряване на качеството на живота и на благоденствието на настоящите и бъдещите поколения². Това е една от основните цели на Европейския съюз. Но тази цел се поставя на изпитание от все по-бързо извършващите се глобални промени, които се простират от топенето на ледовете до повишаването на търсенето на енергия и на ресурси.

Тези предизвикателства са пряко свързани с начина ни на живот. Начинът, по който произвеждаме и консумираме, допринася за глобалното затопляне, за замърсяването, за използването на суровините и изчерпването на природните ресурси³. Последствията от потреблението в ЕС се усещат в световен мащаб, тъй като ЕС е зависим от вноса на енергия и природни ресурси. Освен това една все по-голяма част от консумираните в Европа продукти се произвежда в други части на света.

Повече от всякога е необходимо да бъдат възприети по-устойчиви начини на потребление и производство.

Могат да бъдат осъществени голям брой инициативи, които ще бъдат от полза за европейската промишленост и домакинствата. Според Международната работна група за изменението на климата използваната в сградите енергия би могла да се намали с 30 % до 2030 г., като това осигури чиста икономическа полза. Натискът на световно ниво за по-ефективно използване на ресурсите и усилията за по-добро устойчиво развитие, биха могли да се превърнат във важен източник за иновации и във фактор от първостепенно значение за конкурентоспособността на промишлеността.

В настоящия документ се представя стратегията на Комисията в подкрепа на интегрирания подход в ЕС и на международно равнище и за насърчаване на

¹ Предложение за Лисабонска програма на Общността 2008—2010 г., COM(2007) 804.

² Обновена стратегия на ЕС за устойчиво развитие, Съвет на ЕС 10917/06.

³ Екологично въздействие на продуктите (EIPRO), Съвместен изследователски център (IPTS), Национална счетоводна матрица, включваща финансови отчети за областта на околната среда (NAMEA), Европейска агенция за околната среда. Тези проучвания показват, че в ЕС областите на потребление на хранителни продукти, жилищното настаняване (включително отоплението, водоснабдяването и домакинските уреди), и транспорта са причина за 70 до 80 % от *съвкупното отrajжение*, оказвано върху околната среда.

устойчивото потребление и производство и популяризиране на нейната устойчива промишлена политика. Тази стратегия допълва съществуващите политики относно енергопотреблението, по-специално пакета от мерки за енергетиката и изменението на климата, приет от Комисията през януари 2008 г.

Основният елемент от плана за действие е изготвянето на динамична рамка, целта на която е да подобрява енергийните и екологичните характеристики на продуктите и да насърчава възприемането им от страна на потребителите. Това включва определянето на амбициозни стандарти в рамките на вътрешния пазар и осигуряването на гаранции за подобряването на продуктите чрез прилагане на системен подход посредством насърчителни мерки и обществени поръчки, както и осигуряване на по-добро информиране на потребителите посредством по-съгласувано и опростено етикетирание, така че търсенето да е в състояние да подкрепя тази политика. При този подход ще се наблегне на продукти, които имат значителен потенциал да намалят отражението върху околната среда.

Предизвикателството е да се създаде положителен цикъл: подобряване на общите екологични характеристики на продуктите по време на целия им жизнен цикъл, насърчаване и стимулиране на търсенето на по-добри продукти и производствени технологии и оказване помощ на потребителите да правят по-добър избор с помощта на последователно и опростено етикетирание.

Тази цел се подкрепя и разширява и от действия, стремящи се към производство с по-икономично използване на ресурсите и от обсъждане на международните аспекти на този въпрос.

2. Динамична рамка на политиката за по-разумно потребление и по-добри продукти

Съществува цял спектър от политики, които имат за цел подобряване на енергийните и екологичните характеристики на продуктите. Директивата за екодизайн⁴ установява рамка за определяне на изискванията относно екодизайна на енергоемките продукти. Други законодателни текстове се отнасят до специфични аспекти от жизнения цикъл на продуктите, като например свързаните с отпадъците. Системите за етикетирание, въведени от директивата за посочване на консумацията на енергия в етикети⁵, от регламента за етикетирание „Energy Star“⁶, от регламента за екомаркировката⁷ и от другите системи, разработени от държавите-членки, търговците на дребно и останалите икономически оператори, предоставят на потребителите информация относно енергийните и екологичните характеристики на продуктите. Държавите-членки използват насърчителните мерки и обществените поръчки за стимулиране постигането

⁴ Директива 2005/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към енергоемките продукти (ОВ L 101, 22.7.2005 г., стр. 29).

⁵ Директива 92/75/ЕИО на Съвета от 22 септември 1992 г. относно посочване на консумацията на енергия и други ресурси от домакински уреди в етикети и стандартна информация, свързана с продуктите (ОВ L 297, 13.10.1992 г., стр. 16).

⁶ Регламент (ЕО) № 106/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2008 г. относно програма на Общността за етикетирание на енергийната ефективност на офис оборудване (ОВ L 39, 13.2.2008 г., стр. 1).

⁷ Регламент (ЕО) № 1980/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юли 2000 г. относно ревизирана схема на Общността за присъждане на знака за екомаркировка (ОВ L 237, 20.9.2000 г., стр. 1).

на по-добри характеристики на продуктите. Регламентът за етикетиране „Energy Star“ задължава също така институциите на ЕС и органите на държавите-членки да закупуват офис оборудване, което отговаря на определена степен на енергийна ефективност.

Въпреки това редица недостатъци възпрепятстват разгръщането на потенциала на тези политики. По-голямата част от законодателните текстове засягат само специфични аспекти от жизнения цикъл на определен продукт. Директивата за екодизайн взема предвид цялата продължителност на жизнения цикъл, но отражението върху околната среда на енергоемките продукти, които понастоящем се обхващат от директивата, представлява само 31—36 % от цялото отражение, което продуктите оказват върху околната среда⁸. Информацията, която политиката на ЕС изисква да бъде предоставяна на потребителите, е свързана с енергийната ефективност на домакинските уреди и офис оборудването, в съответствие с директивата за посочване на консумацията на енергия в етикети и програмата „Energy Star“, или обхваща само ограничен брой продукти (в рамките на екомаркировката). И на последно място действията на национално равнище не са координирани.

Най-общо казано доброволните и регулаторните инструменти не са взаимосвързани в достатъчна степен и не се използват възможностите на потенциалното взаимодействие между различните инструменти. Прилагането не е достатъчно динамично и насочено към бъдещето, за да доведе до повишаване на характеристиките на продуктите. Различните национални и регионални подходи изпращат противоречиви сигнали до производителите, и в резултат на това не се използва в пълна степен потенциалът на вътрешния пазар.

Новият подход в политиката **интегрира** потенциала на различните инструменти на политиката, като осигурява тяхното прилагане по **динамичен** начин.

Той обхваща следните действия:

- Приложното поле на директивата за екодизайн на енергоемките продукти ще бъде разширено, за да обхване всички продукти, свързани с енергопотреблението. Ще бъдат определени минимални **изисквания** за продуктите, които оказват значимо въздействие върху околната среда, като се наблегне на екологичните аспекти с ключово значение. За да може на пазарите да се предоставя информация относно продуктите с най-добри характеристики, ще бъдат определени и усъвършенствани **еталонни показатели** за екологични характеристики. Ще бъдат провеждани периодични **прегледи** на минималните изисквания и усъвършенстваните еталонни показатели, за да бъдат те адаптирани спрямо напредъка на технологиите и за да се предостави на бизнеса поглед в дългосрочна перспектива върху бъдещата регулаторна среда.
- **Етикетирането** на продуктите в рамките на директивата за посочване на консумацията на енергия в етикети и регламента за екомаркировката ще бъде доразвито и, след преразглеждане на директивата за екодизайн през 2012 г., ще бъде съответно допълнено от директива за етикетирането в областта на екодизайна, така че да е в състояние да предоставя на потребителите информация относно енергийните и/или екологичните характеристики на продуктите.

⁸ Вж. работен документ на службите на Комисията SEC(2008) 2110 Оценка на въздействието за преработване на Директива 2005/32/ЕО, Таблица 3.

- Енергийната ефективност и екологичните критерии, предвидени от посочените по-горе системи, ще бъдат използвани за установяване на хармонизирана база за **обществените поръчки и насърчителните мерки**, възлагани или предоставяни от ЕС и държавите-членки. По този начин ще се преодолее съществуващото понастоящем състояние на фрагментираност на стимулите и насърчителните мерки на вътрешния пазар.
- Ще бъдат предприети и редица действия за постигане на **по-разумно потребление**. По-специално ще бъдат приложени мерки заедно с търговците на дребно и производителите, за да могат техните дейности и вериги на снабдяване да станат по-екологосъобразни, както и за по-обстойно информиране на потребителите, като се засилва тяхната активна роля.

Тази политика ще позволи посрещането на широк спектър от предизвикателства, свързани с околната среда. Прилагането на този подход към продуктите, които оказват значимо въздействие върху околната среда, би могло да доведе до значителни екологични и икономически ползи. Например предложените действия ще увеличат броя на обновените жилища, в които се използват прозорци с по-добри характеристики и подобрена изолация, като по този начин домакинствата ще получат възможност да намалят потреблението си на енергия, прякото и непряко изхвърляне на парникови газове и да спестяват от отопление.

Действията са описани подробно по-долу.

2.1. Директивата за екодизайна

Директивата за екодизайна установява правила за определяне на изискванията относно екодизайна на енергоемките продукти, с цел осигуряване на свободното движение на тези продукти в рамките на вътрешния пазар, като се взема предвид цялата продължителност на жизнения им цикъл. Макар и да не въвежда пряко задължителни изисквания за определени продукти, директивата позволява на Комисията, подпомагана от комитет, да приема мерки по прилагането по отношение на определени продукти и техните екологични характеристики (като енергопотребление, произвеждане на отпадъци, потребление на вода, удължаване на жизнения цикъл), след извършване на оценка на въздействието и консултация със заинтересованите страни.

Директивата за екодизайна понастоящем се прилага само към енергоемките продукти. За да може да се разшири нейната рамка, като в нея се включат и други продукти със значително въздействие върху околната среда, приложното поле на директивата ще се разшири до, така че то да обхване всички продукти, свързани с енергопотреблението, с изключение на транспортните средства, които вече са обект на отделни политики и законодателство за намаляване на отражението върху околната среда. Продуктите, свързани с енергопотреблението, са тези продукти, които по време на употребата си имат отражение върху потреблението на енергия. Това включва енергоемките и други продукти, като дограмата за прозорци, чиито изолационни свойства влияят на необходимата енергия за отопление и охлаждане на сградите, както и водопроводните изделия, потреблението на вода на които влияе на енергията, необходима за водонагреване. Това ще позволи установяването на единна общностна рамка за определяне на изискванията относно екодизайна на тези продукти на равнището на Общността и ще осигури ефективността и съгласуваността на законодателните текстове чрез използване на общ подход.

Прилагането ще се извърши, както следва:

- Ще бъдат изготвени мерки по прилагане за продуктите, които оказват значително отражение върху околната среда и имат значителен потенциал за подобрене и значителни обеми на продажби и търговия, като се вземе предвид съществуващото общностно законодателство или инициативи за саморегулиране. При енергоемките продукти, които влизат в приложното поле на настоящата директива, изготвянето на мерките по прилагане няма да бъде повлияно от плана за действие.
- При продуктите, които понастоящем не са обхванати от директивата, ще се разработи работна програма в съответствие с разпоредбите на директивата, след като тя бъде изменена.
- Всички мерки по прилагане са предмет на задълбочени оценки на въздействието и на общественото обсъждане и ще се основават на принципа на неутралитет по отношение на технологиите.

В мерките по прилагане ще се вземат предвид основните екологични аспекти по време на целия жизнен цикъл на продукта. В тях по-специално ще се държи сметка за енергопотреблението и използването на ресурси от продуктите. При необходимост ще бъдат разглеждани и други аспекти, като например необходимостта от намаляване на употребата на опасни материали или на редки ресурси.

За съответната целева продуктова група чрез мерките по прилагане и в съответствие със съществуващите разпоредби на директивата ще се определят две нива на експлоатационни характеристики:

- минимални **изисквания**, които продуктът трябва да спазва, за да получи разрешение за пускане на вътрешния пазар. Когато е възможно, следва да се използват хармонизирани стандарти на Европейския съюз, които е за предпочитане да се основават на световни стандарти, за да се подпомогнат производителите при прилагане на мерките.
- усъвършенствани **еталонни показатели** за екологични характеристики, които предоставят изпреварваща информация на пазара за наличието в търговската мрежа на продукти с много високи експлоатационни характеристики и за възможната промяна на минималните изисквания в бъдеще. Определянето на еталонните показатели вече е предвидено в рамките на настоящата директива, и в бъдеще ще се прилага системно. По принцип еталонните показатели ще съответстват на равнището на експлоатационни характеристики на най-добрите продукти на пазара. Достигането на тези показатели ще бъде **доброволно** за промишлеността.

С цел непрекъснатото подобряване на продуктите, в мерките по прилагане ще се посочва и **датата на преразглеждане** на минималните изисквания и еталонните показатели въз основа на прогнозния темп на технологичния напредък за съответната група от продукти. Това ще позволи минималните изисквания и показатели да останат актуални във времето и ще позволи на бизнеса да има дългосрочен поглед върху бъдещата регулаторна среда.

Минималните изисквания и усъвършенстваните еталонни показатели за екологични характеристики ще бъдат използвани за системата на етикетиране, както е описано по-долу. За тази цел чрез мерките по прилагане ще може да се определят и междинни нива на експлоатационни характеристики.

2.2. Етикетиране на продуктите

Директивата за посочване на консумацията на енергия в етикети на този етап ще бъде разширена, за да обхване по-широка гама от продукти, включително енергоемките и другите свързани с енергопотреблението продукти.

При необходимост категориите на етикетиране ще бъдат определени в съответствие с резултатите от процедурата, предвидена в рамките на директивата за екодизайна.

В мерките по прилагане на директивата за етикетиране ще се определят, когато е целесъобразно, точните изисквания на употреба на съответния етикет.

Етикетирането ще се използва за указване от една страна на потреблението/икономията на енергия по време на периода на използване, и от друга страна — на други важни и значителни екологични характеристики на продукта.

Екомаркировката, в качеството ѝ на **доброволно** поставян етикет, ще допълва информацията, предоставяна на потребителите. Тя ще служи като „етикет за върхови постижения“, като указва на потребителите продуктите, които имат високо ниво на експлоатационни характеристики, при което голям брой екологични критерии се съблюдават по време на целия жизнен цикъл.

Регламентът за екомаркировката ще бъде преразгледан, за да се опрости и рационализира процесът на получаване на екомаркировка и за да се увеличи броят на обхванатите продукти. Критериите за екомаркировка ще продължат да обхващат широк диапазон от екологични аспекти. Освен това могат да бъдат установени критерии за екомаркировка за обхващане на онези продукти, за които все още не са определени изисквания относно екодизайна. По принцип критериите за екомаркировка за определена продуктова група ще бъдат установени по такъв начин, че 10 % от наличните до този момент продукти на пазара да могат да ги изпълнят.

Процесът на вземане на решения, предвиден от директивата за екомаркировката, ще остане различен от процеса, предвиден в директивите относно екодизайна и относно етикетирането, но прилагането на тези системи ще бъде тясно свързано, с цел осигуряване на ефективно използване на данните и научните познания и за съгласуване на представяната на потребителите информация. По-конкретно процесът по определяне на критериите за получаване на екомаркировката ще предоставя информация за дейностите по анализ, провеждани в рамките на директивата за екодизайна за определяне на минималните изисквания и еталонни показатели за екологични характеристики и обратното. Когато се разглеждат едни и същи продуктови групи, методите на оценяване и графиците на преразглеждане също ще съвпадат.

2.3. Насърчителни мерки

Някои държави-членки вече въведоха, в съответствие с Договора и правилата за държавните помощи⁹, насърчителни мерки за развитие и производство на продукти с добри енергийни и екологични характеристики, както и мерки за по-екологосъобразни практики в областта на обществените поръчки с цел поощряване употребата на тези продукти. Въпреки това критериите, на които тези продукти трябва да отговарят, за да се възползват от насърчителните мерки или да имат право да участват в обществените поръчки, могат да се различават значително в различните страни. Това може да доведе на вътрешния пазар до състояние на фрагментираност на

⁹ По-конкретно „Насоки на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда“ (ОВ С 82, 1.4.2008 г., стр. 1).

насърчителните мерки за въпросните продукти. Освен това потенциалът на обществените поръчки, които представляват 16 % от БВП на ЕС, се използва в много малка степен.

За да се преодолее това фрагментиране и да се насърчи използването на продукти с добри енергийни и екологични характеристики, с директивата относно етиктирането, след извършването на оценка на въздействието, ще се установи **хармонизирана база за обществените поръчки и насърчителните мерки**, възлагани или предоставяни от ЕС и държавите-членки, както е обяснено по-долу.

По отношение на **обществените поръчки** в мерките по прилагане, въвеждани в съответствие с директивата относно етиктирането, ще се определи един от класовете на етиктиране като прагово ниво, под което публичните власти няма да имат право да възлагат обществени поръчки. Това ниво ще се определи въз основа на резултата от оценките на въздействието на съответните продуктови групи, при които определянето на такова прагово ниво би позволило постигането на мащабни икономии и насърчаване на иновациите. Това прагово ниво ще съответства на класа с характеристики, който осигурява максимално използване на потенциала на обществената поръчка за стимулиране на пазара посредством продукти с по-високи енергийни и екологични характеристики, като същевременно се осигурява адекватно равнище на конкуренция на пазара, взема се предвид наличието на продукта на пазара и се гарантира, че тежестта за публичните финанси по принцип няма да бъде по-голяма от съществуващата при настоящите практики по отношение на обществените поръчки (като се има предвид общата продължителност на жизнения цикъл на продукта).

По отношение на **насърчителните мерки** държавите-членки ще имат възможност свободно да избират дали и по какъв начин да въвеждат мерки за насърчаване използването на продукти с добри енергийни и екологични характеристики, като спазват разпоредбите на общностното право, и по-специално правилата за държавните помощи¹⁰. Въпреки това, в мерките по прилагане съгласно директивата относно етиктирането ще бъде определен, в зависимост от резултата от оценката на въздействието, един от класовете на етиктиране като прагово ниво, под което публичните власти няма да имат право да възлагат обществени поръчки. Стойностите на това прагово ниво ще надвишават приложимите екологични изисквания на Общността. Тази разпоредба ще се прилага за тези продуктови групи, за които е очевидно, че фрагментирането на насърчителните мерки би могло да намали ефективността им. По принцип това прагово ниво ще съответства на праговото ниво за обществените поръчки, което ще увеличи ефекта от мерките.

Тъй като цената е един от основните определящи фактори за избор при покупка, пазарно ориентираните инструменти могат също да спомогнат за налагането на справедливи цени и включване в тях на разходите за опазване на околната среда, като по този начин подкрепят използването на продукти с добри енергийни и екологични характеристики. Във връзка с това Комисията извършва преглед *inter alia* на възможностите за преразглеждане на рамката за данъчното облагане на енергийните продукти. Освен това Комисията започна провеждането на проучвания за анализиране на предимствата и недостатъците на възможните механизми за предоставяне на данъчни стимули на равнището на ЕС. Това ще осигури основа, посредством която да се оцени необходимостта от допълнителни инициативи по отношение на продуктите,

¹⁰ Вж. бележка под линия 9.

попадащи по-специално в приложното поле на директивите относно екодизайна и относно етикетирането или на регламента за екомаркировката.

Тези действия ще бъдат засилени и подкрепени от посочените по-долу мерки:

2.4. Съпоставими данни и съгласувани методи относно продуктите

За прилагането на тази политика е необходимо да се разполага със съпоставими и надеждни данни и съгласувани методи за оценка на общите екологични характеристики на продуктите, степента на проникването им на пазара и за проследяване на осъществения напредък. Данните относно продуктите и оказването от тях отражение върху околната среда, изисквани и събирани посредством различните инструменти, следва да бъдат споделяни, когато това е целесъобразно. Тези методи трябва освен това да бъдат икономически ефективни и лесни за прилагане както за лицата, разработващи политиката, така и за представителите на промишлеността.

Когато е възможно, следва да се предвижда използването на европейски хармонизирани стандарти, които е за предпочитане да се основават на световни стандарти, за да се гарантира по-високата конкурентоспособност на промишлеността и поддържането на добри отношения с трети страни и техните производители.

2.5. Насърчаване на екологосъобразните обществени поръчки

Екологосъобразните обществени поръчки ще бъдат подсилени в допълнителна степен от *доброволни* мерки, които ще допълват посочените по-горе задължителни мерки, при спазване на правилата на вътрешния пазар. Комисията ще осигурява насоки и инструменти за публичните власти, за да могат те да направят по-екологосъобразни практиките си в областта на обществените поръчки. Това включва определянето на индикативни цели въз основа на равнището, достигнато от държавите-членки с най-добри резултати, и предоставяне на модели на тръжни спецификации, които съответстват на законодателството за вътрешния пазар. Тук се включва и поставянето на начало на процес на сътрудничество с държавите-членки за определяне и утвърждаване на общи критерии относно екологосъобразните обществени поръчки на стоки и услуги, които да се използват в планове за действие и насоките относно екологосъобразните обществени поръчки на национално равнище. Мониторингът на изпълнението на целите ще се основава на съответствието с тези критерии. За услугите и за тези от продуктите, по отношение на които не са или все още не са установени задължителни прагови нива, както е предвидено в раздел 2.3, ще бъдат определени доброволни общи критерии относно екологосъобразните обществени поръчки.

Общите критерии ще се основават на еталонните показатели за екологични характеристики и съответните етикети и маркировки. Тези мерки се разглеждат подробно в отделно съобщение относно екологосъобразните обществени поръчки.

2.6. Сътрудничество с търговците на дребно и потребителите

Търговците на дребно са в силна позиция, която им позволява да оказват влияние върху по-устойчивото потребление посредством начина си на работа, веригите на доставка и поведението на потребителите. Все по-голям брой търговци на дребно и производители стигат до заключението, че устойчивото развитие предоставя на компаниите им голяма възможност за растеж, успешно конкуриране и въвеждане на иновации. Въпреки това са необходими по-нататъшни усилия за намаляване на отражението върху околната среда на търговията на дребно и нейната верига на доставки, за насърчаване използването на по-трайни продукти и за по-добро информиране на потребителите. За тази цел други заинтересовани страни, като например производители, както и

потребителски и други неправителствени организации, също ще бъдат приканени да дадат своя принос.

Създава се форум за пазара на дребно, който ще служи като платформа за:

- определяне на ключовите области, в които трябва да се предприемат мерки, и на базовото равнище на съществуващите инициативи;
- споделяне на най-добрите практики, разширяване на географския обхват на съществуващите инициативи и разглеждане на възможностите за започване на нови такива; и
- отчитане на постигнатия напредък при индивидуално осъществяваните действия.

Целта е отделни големи търговци на дребно да се ангажират с провеждането на поредица от амбициозни и конкретни действия с ясни цели, графици, резултати и показатели за проследяване на напредъка.

Тези ангажименти отговарят на призива, който Комисията отправи в съобщението си от 2006 г.¹¹, за засилване на социалната отговорност на бизнеса.

Политиката за защита на потребителите на ЕС може да предостави пазарните инструменти, които да позволят на гражданите, в качеството си на потребители, да правят устойчив екологичен избор. Комисията следователно ще подкрепя и действия за по-доброто осведомяване на потребителите и за тяхното подпомагане да правят избор въз основа на по-добра информираност. Това ще бъде осъществено например чрез разработването на инструменти за информиране на младежите и повишаване на тяхната осведоменост¹² и чрез предоставяне онлайн на модули за обучение на възрастни¹³, посветени на устойчивото потребление.

3. ПРОИЗВОДСТВО, ПРИ КОЕТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ ПО-МАЛКО РЕСУРСИ

Регулаторната рамка за управление на производствените процеси е добре установена на европейско равнище. В нея влизат регулаторни изисквания относно изхвърляните в околната среда емисии от промишлеността (директива за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването)¹⁴ и схемата за търговия с квоти за емисии на парникови газове¹⁵. Въпреки това е необходимо да се даде допълнителен тласък на производствените процеси, които позволяват по-ефективно използване на ресурсите и са новаторски по отношение на околната среда, да се намали зависимостта от суровините и да се насърчи оптималното използване на ресурсите и рециклирането.

В настоящия план за действие се предлага поредица от интегрирани действия за работа във взаимодействие с изложената по-горе политика и за нейното допълване с цел по-разумно потребление и по-добри продукти, както се подчертава в предишния раздел, чрез *разширяване, засилване и ускоряване на ефекта от нея*.

¹¹ Да направим Европа отличен пример по въпросите на корпоративната социална отговорност, COM(2006) 136.

¹² Посредством Дневника на Европа.

¹³ Като част от DOLCETTA — онлайн средството на ЕС за обучение на потребителите.

¹⁴ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването), COM(2007) 844, 21.12.2007 г.

¹⁵ Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).

Действията ще бъдат съсредоточени в следните три области:

3.1. Повишаване на ефективното използване на ресурсите

Ефективното използване на ресурсите допринася за постигане на целта за създаване на по-голяма добавена стойност с използване на по-малко ресурси. В ЕС производителността на ресурсите (измервана посредством съотношението между БВП и използването на ресурси в евро/kg) през последните десет години се увеличава с 2,2 % годишно в реални стойности. Това означава, че ЕС е успял да стабилизира потреблението на ресурси в икономика, отбелязваща растеж, основно благодарение на повишаване на производствената ефективност, както и поради увеличаване на ролята на услугите в икономиката. Подобряването на производителността на ресурсите следва да продължи с темп, който е най-малко равен на средната за ЕС стойност.

Ще бъдат разработени и други инструменти за проследяване, определяне на еталонни стойности и насърчаване на ефективното използване на ресурсите, като се взема предвид перспектива, обхващаща както целия жизнен цикъл, така и търговията. На по-късен етап ще се предвидят подробни анализи и цели в зависимост от различните материали, които ще се основават на екологичната значимост и на достъпа до природните ресурси.

3.2. Подкрепа на екологичните иновации

Иновациите в областта на екологичните стоки и услуги са от основно значение за успешното прилагане на настоящия план за действие и играят ключова роля в политиката за иновации. Броят на патентите в определена област е един от наличните показатели за измерване на равнището на иновации. Според ОИСР броят на патентите на ЕС в областта на екоиновациите се увеличава и държавите-членки с най-добри резултати издават годишно 3,5 патента на милиард от БВП (в евро).

Ще бъдат разработени инструменти за проследяване, определяне на еталонни стойности и насърчаване на екоиновациите и за тяхното разпространение в ЕС като част от по-широкообхватна политика на ЕС в областта на изследванията и иновациите, посредством предвидените от нея инструменти.

Ще бъде установена система за проверка на технологиите на равнището на ЕС, която да позволи извършването на надеждна проверка от трети страни на характеристиките на новите технологии и на тяхното потенциално въздействие върху околната среда. Тази система ще бъде на доброволен принцип, като отчасти ще се самофинансира и ще се основава на регулаторна рамка. Тя ще допринася за създаване на доверие към новите технологии, които се появяват на пазара.

3.3. Засилване на екологичния потенциал на промишлеността

Преразглеждане на регламента за Схемата на Общността по управление на околната среда и одитиране

Схемата на Общността по управление на околната среда и одитиране¹⁶ подпомага предприятията да оптимизират производствените си процеси, да намалят въздействията върху околната среда и да използват ресурсите по по-ефективен начин. Тази схема действа на доброволен принцип.

¹⁶ Регламент (ЕО) № 761/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2001 г., за допускане на доброволно участие на организации в Схема на Общността по управление на околната среда и одитиране (СОУОСО) (ОВ L 114, 24.4.2001 г., стр. 1).

За да се използва напълно потенциалът на тази система за подобряване на ефективното използване на ресурсите при производствените процеси, схемата ще бъде преразгледана в значителна степен с цел увеличаване на участието на предприятията и намаляване на административната тежест и разходите за МСП.

Разработване на инициативи за промишлена политика в полза на екологичните индустрии

Екологичните индустрии¹⁷ допринасят за подобряване на енергийната ефективност и екологичните характеристики на икономиката.

Ще бъдат разработени инициативи за по-нататъшно повишаване на конкурентоспособността на екологичните индустрии и улесняване на използването на техните продукти от традиционните индустрии. Тези инициативи са част от прилагането на индустриалната политика на Европейската комисия¹⁸. За тази цел ще бъде предложено извършването на задълбочен преглед на регулаторните препятствия и недостатъци на пазара, които влияят отрицателно на конкурентоспособността на екологичните индустрии и на използването им от останалите отрасли на икономиката. Ще бъдат разгледани аспекти като вътрешният пазар и инициативата за по-добра нормативна уредба, стандартизацията и достъпът до финансиране. Ще бъде проучен потенциалът на информационните и комуникационни технологии за осигуряване на устойчиви решения¹⁹. Ще бъде обърнато специално внимание на приоритетните области, определени в рамките на инициативата за водещи пазари.

Подпомагане на МСП

Поради липсата на информация, недостатъчното ниво на експертни познания и недостига на финансови и човешки ресурси за МСП е трудно да използват в пълна степен бизнес възможностите, предлагани от едно добро екологосъобразно управление.

В периода от 2005 до 2007 г. Комисията въведе редица мерки за подкрепа на европейските МСП, които включват и подобряване на екологичните им характеристики²⁰. Нови мерки бяха включени в съобщението „Small Business Act“ за Европа²¹. По-конкретно мрежата „Enterprise Europe“ ще допринесе за по-голяма степен на информираност и за разпространение на ноу-хау и експертни познания, получени в рамките на други програми и инициативи на ЕС в областта на околната среда и енергетиката.

¹⁷ Екологичните индустрии са „дейности, при които се произвеждат стоки и услуги за измерване, предотвратяване, ограничаване, свеждане до минимум или коригиране на екологичното увреждане на водата, въздуха и почвата, както и на проблемите, свързани с отпадъците, шума и екосистемите“ (Евростат/ОИСР, 1999 г.). Това определение обхваща управлението на отпадъците и отпадъчните води, възобновяемите енергийни източници, консултантските услуги, свързани с околна среда, контрола на замърсяването на въздуха, екологичното строителство и др.

¹⁸ За изпълнение на Лисабонската програма на Общността: политическа рамка за укрепване на производството в ЕС — към един по-интегриран подход за индустриална политика, COM(2005) 474.

¹⁹ Подобряване на енергийната ефективност чрез информационните и комуникационните технологии COM(2008) 241 окончателен.

²⁰ Малки, чисти и конкурентоспособни. Програма за подпомагане на малките и средни предприятия за съобразяване със законодателството в областта на околната среда, COM(2007) 379.

²¹ „Мисли първо за малките!“ „Small Business Act“ за Европа – COM(2008) 394.

4. ДЕЙСТВИЯ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ГЛОБАЛНИ ПАЗАРИ ЗА УСТОЙЧИВИ ПРОДУКТИ

Освен горепосочените основни насоки на действие, ще бъдат провеждани действия и на световно равнище. Те ще се основават на съществуващите инициативи, като Тематичната стратегия за устойчиво използване на природните ресурси, Световния фонд за енергийна ефективност и възобновяема енергия и Плана за действие за прилагане на законодателството в областта на горите, управлението и търговията. В допълнение към тези действия Комисията ще положи усилия за:

- Насърчаване на отрасловите подходи при международните преговори в областта на климата като елемент от и допълнение към всеобхватно международно споразумение относно промените в климата за периода след 2012 г. Правителствата и промишлените среди започват да разработват отраслови подходи и се ангажират да спазват специфични еталонни показатели относно изхвърляните емисии или енергийната ефективност. Това ще позволи на развиващите се страни да предприемат действия в специфични отрасли, които могат да доведат до намаляване на нарастването на емисиите, така че тяхното количество в този отрасъл да се различава значително от базовата им стойност. Това ще подпомогне и промишлеността да ограничи емисиите и евентуално да отговори на загрижеността относно прехвърлянето на въглеродни емисии. Комисията ще подкрепя разработването на тези подходи в контекста на бъдещите международни преговори относно изменението на климата. Дейностите ще включват изграждането на капацитет в нововъзникващите икономики от ключово значение и определяне на основните елементи, необходими за установяване на отраслови подходи в рамката, която ще бъде въведена след 2012 г. от ООН в областта на климата.
- Насърчаване на добрите практики на международно ниво. Политиките за устойчиво потребление и производство ще бъдат насърчавани като част от десетгодишната рамка от програми на ООН за устойчиво потребление и производство (процесът от Маракеш). С допълнителни мерки ще се засилват партньорствата, като партньорството ЕС—Азия (програмата SWITCH), и ще се подкрепя организирането на международни кръгли маси и дискуссионни групи. Също така по инициатива на Европейската комисия страните от Г-8, заедно с Китай, Индия и Южна Корея, на 7 юни 2008 г. взеха решение съвместно да установят международно партньорство за сътрудничество за енергийна ефективност.
- Насърчаване на международната търговия на екологосъобразни стоки и услуги. Либерализирането на търговията на екологични стоки и услуги може да помогне за разпространяване на екологосъобразни технологии и следователно да подкрепи адаптирането към икономика с малки емисии на CO₂, като същевременно се изгражда и развива още повече конкурентоспособността на Европа в екологичните сектори. ЕС продължава да полага усилия за либерализиране на търговията на екологични стоки и услуги по време на преговорите в СТО в рамките на плана за развитие от Доха и в контекста на двустранните търговски преговори. Това би следвало да се извършва, когато е възможно, въз основа на международни стандарти. Директивата за екодизайн ще позволи разработването на екологични стандарти и на стандарти за енергийна ефективност за определен брой продукти. Това може да доведе до приемането на международни стандарти и да подпомогне създаването на експортни пазари за водещите европейски фирми. Търговската политика и индустриалният диалог следва да окажат принос за този процес.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПЪТНА КАРТА

С настоящото съобщение се определя интегриран пакет от мерки за постигане на по-устойчиво потребление и производство, като едновременно с това се подобрява конкурентоспособността на европейската икономика. То се основава на редица политики на ЕС. По-конкретно обновената Стратегия за устойчиво развитие посочи устойчивото потребление и производство като един от ключовите предизвикателства пред Европа. Лисабонската програма на Общността за периода 2008—2010 г. включва сред своите най-важни насоки насърчаването на индустриална политика, ориентирана към по-устойчиво потребление и производство.

Настоящият План за действие се придружава от следните документи:

- Предложение за разширяване на приложното поле на директивата за екодизайна
- Предложение за преразглеждане на директивата за екомаркировката
- Предложение за преразглеждане на регламента за Схемата на Общността по управление на околната среда и одитиране
- Съобщение относно екологосъобразните обществени поръчки

Скоро след това ще бъдат представени следните инициативи:

- Предложение за преразглеждане на директивата за посочване на консумацията на енергия в етикети
- Предложение за регламент за система за проверка на екологичните технологии
- По-късно през 2008—2009 г. ще бъдат осъществени следните действия: насърчаване на ефективното използване на ресурсите; насърчаване на екоиновациите; разработване на инициативи за промишлена политика в областта на екологичните индустрии; прилагане на отраслови подходи; насърчаване на добрите практики на международно равнище; насърчаване на международната търговия на екологосъобразни стоки и услуги.

Комисията ще направи преглед на осъществения напредък и ще състави доклад за изпълнението на плана за действие през 2012 г. Във връзка с това тя по-специално ще направи анализ дали са необходими по-нататъшни действия за подобряване на енергийните и екологичните характеристики на продуктите, по-специално чрез разширяване на приложното поле на директивите относно екодизайна и относно етикетирането, така че те да обхванат продуктите, които не са свързани с енергопотреблението.